

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد خمینی شهر

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم اقتصادی

گرایش توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

عنوان

تحلیل اشتغال زایی صنعت گردشگری در استان چهارمحال و بختیاری

استاد راهنما

دکتر سید کمیل طیبی

استاد مشاور

دکتر احمد گوگردچیان

نگارنده

حسین کریمی

زمستان ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد خمینی شهر

دانشکده علوم انسانی، گروه اقتصاد

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم اقتصادی MA

گرایش توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

عنوان:

تحلیل اشتغال زایی صنعت گردشگری در استان چهارمحال و بختیاری

نگارش: حسین کریمی

زمستان ۱۳۹۱

در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۳۰ توسط کمیته تخصصی زیر مورد بررسی و تصویب نهایی قرار گرفت:

دکتر سید کامیل طیبی

۱ - استاد راهنمای پایان نامه

دکتر احمد گوگردچیان

۲ - استاد مشاور پایان نامه

دکتر مصطفی رجبی

۳ - استاد داور

دکتر مصطفی رجبی

۴ - مدیر تحصیلات تکمیلی گروه اقتصاد

«تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه»

اینجانب حسین کریمی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته علوم اقتصادی گرایش توسعه اقتصادی و برنامه ریزی که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان:

تحلیل اشتغال زایی صنعت گردشگری در استان چهارمحال و بختیاری

با کسب نمره ۱۷/۶۰ (هفده و شصت صدم)

و درجه بسیارخوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱ - این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲ - این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳ - چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت آموزشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴ - چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: حسین کریمی

امضا

کلیه حقوق مادی مرتبط بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوریهای ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه متعلق به **دانشگاه آزاد**
اسلامی واحد خمینی شهر است.

تقدیم به همسر مهربان و فداکارم و
فرزندان عزیز و دلبندم، به پاس اوقاتی که
از ایشان دریغ داشتم ام و ساعاتی که باید
در کنار ایشان باشم اما نبودم.

سپاسگزاری

برای ارائه راه حل هایی به منظور حل مشکلات منطقه ای انجام تحقیقات کاربردی ضرورتی انکار ناپذیر دارد. این تحقیق با هدف بررسی یکی از بخش های اقتصادی استان چهارمحال و بختیاری که در ایجاد اشتغال، که یکی از مشکلات اقتصادی استان می باشد انجام شده است.

در انجام این تحقیق از راهنمایی های ارزشمند استاد ارجمند جناب آقای دکتر سید کامیل طیبی و استاد دکتر احمد گوگردچیان بهره برده ام که بدینوسیله از ایشان سپاسگزاری می نمایم.

در تهیه طرح تحقیق از نظرات اساتید ارجمند آقایان دکتر سید محمد جواد میر محمد صادقی و دکتر ابوالفضل یحیی آبادی استفاده وافر داشته ام که بر خود لازم میدانم از ایشان قدردانی نمایم.

در تنظیم پایان نامه از راهنمایی های استاد دکتر مصطفی رجبی بهره مند بوده ام که بدینوسیله از ایشان سپاسگزاری می نمایم.

همچنین از مساعدت و راهنمایی های ارزنده آقای دکتر علی حسین صمدی عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز تقدیر و تشکر می نمایم.

در پایان از کمک ها راهنمایی های آقای اسماعیل ریاحی مسئول اداره پژوهش معاونت برنامه ریزی استانداری چهارمحال و بختیاری تقدیر و تشکر می نمایم

حسین کریمی

زمستان ۱۳۹۱

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱.....	چکیده
۲.....	فصل اول - کلیات پژوهش
۳.....	۱-۱- مقدمه
۵.....	۱-۲- بیان مسئله
۶.....	۱-۳- اهداف پژوهش
۷.....	۱-۴- واژگان کلیدی
۸.....	فصل دوم - مبانی نظری و پیشینه پژوهش
۹.....	۲-۱- مقدمه
۱۰.....	۲-۲- مبانی نظری
۱۰.....	۲-۲-۱- صنعت گردشگری
۱۱.....	۲-۲-۲- نقش دولت در صنعت گردشگری
۱۲.....	۲-۲-۳- صنعت گردشگری و اشتغال
۱۳.....	۲-۲-۴- اثرات صنعت گردشگری بر اقتصاد کشور و منطقه
۱۳.....	۲-۲-۴-۱- آثار اجتماعی، فرهنگی و محیطی گردشگری
۱۵.....	۲-۲-۴-۲- آثار اقتصادی
۱۸.....	۲-۳- الگوهای بررسی میزان اشتغال زایی و درآمد منطقه ای

عنوان

صفحه

- ۲- ۴ - پیشینه پژوهش ۱۹
- ۲- ۴- ۱ - مطالعات انجام شده در ایران..... ۲۰
- ۲- ۴- ۲ - مطالعات انجام شده در خارج از کشور..... ۲۴
- ۲- ۴- ۲ - خلاصه و جمع بندی فصل..... ۳۳
- فصل سوم - روش پژوهش..... ۳۴**
- ۳- ۱ - مقدمه ۳۵
- ۳- ۲ - الگوی داده-ستاده لئونتيف (الگوی سمت تقاضا) ۳۶
- ۳- ۳- چگونگی بکارگیری الگوی داده -ستاده در جامعه مورد مطالعه ۴۱
- ۳- ۴- سه رهیافت محاسبه سهم ایجاد اشتغال صنعت گردشگری ۴۱
- ۳- ۴- ۱- روش اول ۴۴
- ۳- ۴- ۲- روش دوم ۴۵
- ۳- ۴- ۳- روش سوم ۴۶
- ۳- ۵- ضریب فزاینده اشتغال ۴۷
- ۳- ۶- جامعه آماری مورد بررسی و قلمرو زمانی و مکانی آن ۴۸
- ۳- ۶- ۱- جامعه آماری ۴۸
- ۳- ۶- ۲- موقعیت جغرافیایی و وضعیت اقتصادی استان ۴۸
- ۳- ۷- نرم افزارهای مورد استفاده ۵۲
- ۳- ۸- جمع بندی فصل..... ۵۳

عنوان

صفحه

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل داده ها و برآورد.....	۵۵
۴-۱- مقدمه	۵۶
۴-۲- نتایج بررسی میزان اشتغالزائی گردشگری بر اساس جدول داده-ستاده.....	۵۶
۴-۳- تاثیر بخش گردشگری در تغییر میزان اشتغال بخش های مختلف اقتصادی استان	۶۰
۴-۴- ضریب فزاینده اشتغال	۶۵
۴-۵- خلاصه و جمع بندی فصل.....	۶۸
فصل پنجم - جمع بندی، نتیجه گیری و پیشنهادها	۷۰
۵-۱- مقدمه.....	۷۱
۵-۲- تحلیل نتایج	۷۲
۵-۳- پیشنهادها.....	۷۲
۵-۴- محدودیت های تحقیق	۷۲
۵-۵- پیشنهاد برای مطالعات آینده.....	۷۲
منابع.....	۷۴
پیوست ها	۷۹
چکیده انگلیسی	۹۳

فهرست جداول

<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
جدول ۳-۶-۱ - جمعیت استان بر اساس سرشماری های عمومی	۴۹
جدول ۳-۶-۲ - توزیع نسبی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر بر حسب وضع فعالیت و جنس.....	۵۰
جدول ۳-۶-۳ - شاخصهای اساسی تولید در استان و مقایسه آن با کل کشور	۵۱
جدول شماره ۴-۱ - نسبت نیروی کار به ستاده بر حسب اشتغال.....	۵۶
جدول شماره ۴-۲ - میزان اثر اشتغال زایی بخش های مختلف اقتصادی استان	۵۸
جدول شماره ۴-۳ - میزان اشتغال زایی بخشهای مختلف اقتصادی استان چهارمحال و بختیاری.....	۵۹
جدول شماره ۴-۴ : میزان اشتغال در بخشهای مختلف اقتصادی استان قبل و بعد از حذف تقاضای نهایی بخش گردشگری.....	۶۱
جدول شماره ۴-۵: میزان اشتغال بخشهای مختلف اقتصادی استان قبل و بعد از حذف بخش گردشگری.....	۶۲
جدول شماره ۴-۶ - تأثیر افزایش تقاضای نهایی از بخش گردشگری بر میزان اشتغال زایی بخشهای اقتصاد استان چهارمحال و بختیاری.....	۶۴
جدول شماره ۴-۷ - ضریب فزاینده اشتغال برای بخشهای مختلف اقتصادی استان چهارمحال و بختیاری.....	۶۶
جدول شماره ۴-۸ ضریب فزاینده اشتغال برای بخشهای مختلف اقتصادی استان چهارمحال و بختیاری(۱۳۸۲).....	۶۷

عنوان

صفحه

- جدول پ- ۱ - ستانده، مصارف واسطه و ارزش افزوده بخشهای عمده اقتصادی استان..... ۸۰
- جدول پ - ۲ - نرخ فعالیت و نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب جنس..... ۸۱
- جدول پ - ۳ - برآورد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر برحسب گروههای عمده فعالیت و جنس در نقاط شهری و روستایی:..... ۸۲
- جدول پ - ۴ - جهانگردان خارجی استفاده کننده از هتلها بر حسب سال..... ۸۳
- جدول پ - ۵ - تعداد اقامتگاههای عمومی و کارگاههای صرف غذا و نوشیدنی: ۸۴
- جدول پ- ۶- تعداد اقامتگاههای عمومی و کارگاههای صرف غذا و نوشیدنی برحسب تعداد کارکن: ۱۳۸۲..... ۸۵
- جدول پ - ۷ - تأسیسات اقامتی استان بر حسب درجه ۸۶
- جدول پ- ۸ - تعداد اتاق تأسیسات اقامتی برحسب درجه..... ۸۷
- جدول پ - ۹ - تعداد تخت تأسیسات اقامتی برحسب درجه..... ۸۷
- جدول داده - ستاده استان چهارمحال و بختیاری برای سال ۱۳۸۲ ۸۸
- جدول ضرایب فنی ۹۰
- جدول ضرایب اشتغال ۹۱
- جدول معکوس ماتریس لئونتیف ۹۲

چکیده

صنعت گردشگری نقش ویژه ای در رشد اقتصادی و ایجاد فرصت های شغلی مناطقی که دارای جاذبه گردشگری است، ایجاد نموده است. از سوی دیگر بیکاری در سال های اخیر به عنوان یکی از مشکلات اقتصادی کشور مطرح گردیده است. استان چهارمحال و بختیاری با داشتن نیروی آماده به کار زیاد، به دلیل نبود صنایع اشتغال زا با نرخ بیکاری بالاتر از نرخ بیکاری در کشور مواجه بوده است. با توجه به وجود جاذبه های طبیعی در این استان توسعه گردشگری در کاهش بیکاری و ایجاد فرصت های شغلی بدون تاثیر نخواهد بود.

هدف اصلی این پژوهش تحلیل میزان اشتغال زایی بخش گردشگری در استان چهارمحال و بختیاری. سوال اصلی این پژوهش بررسی تاثیر صنعت گردشگری بر میزان اشتغال در استان چهارمحال و بختیاری بوده که برای پاسخگویی به این سوال از جدول داده - ستاده استان چهارمحال و بختیاری و الگوی داده - ستاده لئونتیف استفاده شده است.

در مجموع یافته های مهم این مطالعه نشان داده اند که تعداد شغل های ایجاد شده در ازای یک میلیارد ریال مخارج گردشگری حدود ۴۳ نفر بوده که در بین ۱۵ بخش اقتصادی استان رتبه پنجم را دارا بوده است. همچنین حذف نهایی بخش گردشگری باعث کاهش حدود ۲۱ درصد از میزان اشتغال کل استان می گردد. که بیشترین کاهش در اشتغال بخش به ترتیب در بخش های هتل و رستوران، حمل و نقل و ارتباطات و خدمات عمومی بوده است. علاوه بر این حذف کل بخش گردشگری (تقاضای نهایی و واسطه ای) باعث کاهش میزان اشتغال کل استان حدود ۲۲ درصد می گردد. بیشترین کاهش در میزان اشتغال در بخش های مختلف اقتصادی استان نیز به جز بخش های نماینده صنعت گردشگری یعنی حمل و نقل و ارتباطات ، هتل و رستوران و به ترتیب به بخش های خدمات عمومی (۴۷/۸)، کشاورزی (۲۲/۶ درصد)، آب و برق و گاز و ساختمان (۲۲ درصد) و عمده فروشی (۱۹/۸ درصد) مربوط می شود. کمترین اثرپذیری نیز به بخش های معدن (۰/۷۷ درصد) ، مستغلات و کسب و کار (۰/۷۷ درصد) و آموزش (۰/۹۹ درصد) مربوط می شود. لذا افزایش اشتغال در بخش گردشگری نیازمند سرمایه گذاری بیشتر بخش خصوصی و حمایت بیشتر دولت برای هدایت سرمایه گذاری در این بخش است.

واژه های کلیدی : صنعت گردشگری، اشتغال زایی، جدول داده - ستانده، الگوی داده - ستانده. ضریب فزاینده اشتغال.